

MANUAL DEL COMPOSTATGE EN JARDÍ

Fa molts anys que se sap que la natura funciona d'una manera cíclica. Les molècules que en un moment determinat formen un ésser, viu o no, les podem trobar en un altre moment formant-ne un altre. Amb les activitats dels humans passa el mateix. Fem servir uns materials i els retornem al medi encara que sigui amb unes qualitats força diferents. Prenem aigua neta i la retornem barrejada amb altres productes. Per alimentar-nos utilitzem animals i plantes. Tanmateix, la nostra activitat vital depèn de l'energia que obtenim de l'entorn.

Per procurar alterar el mínim possible aquest cicle, l'Entitat Metropolitana de Medi Ambient ha posat en marxa el Programa Metropolità de Gestió de

Residus Municipals amb la voluntat de retornar tots els elements orgànics als sistemes naturals i reciclar la major part dels inorgànics. Creiem que una bona manera de fer el cicle curt és compostar les nostres deixalles orgàniques de manera que siguin un adob natural per a les plantes. El procés es pot fer en grans naus industrials, però també a les cases particulars.

Us animem, doncs, a intervenir en la gestió de les deixalles domèstiques d'una manera fàcil i divertida: fent-vos el vostre propi compost. Amb aquesta col·laboració, el cicle dels residus serà molt més sostenible.

Tria el color i Guanya

Programa Metropolità de Gestió
de Residus Municipals

Àrea metropolitana de Barcelona
Ciutat del nostre entorn

ÍNDEX

Introducció	- 3 -
01. El cicle de la vida.....	- 4 -
02. Les deixalles orgàniques	- 5 -
03. Una alternativa als adobs sintètics.....	- 5 -
04. Per què un compostador?	- 6 -
05. Què es necessita?.....	- 7 -
06. La millor ubicació del compostador	- 8 -
07. Què es pot compostar	- 9 -
08. Què no es pot compostar	- 9 -
09. Començar	- 10 -
10. Un cop instal·lat, la barreja de materials	- 11 -
11. Possibles problemes i solucions	- 12 -
12. Quan es pot saber si ja ha madurat el compost?	- 13 -
13. Com utilitzar el compost	- 14 -
Preguntes freqüents	- 16 -

INTRODUCCIÓ

Compostar és sotmetre la matèria orgànica a un procés de transformació per obtenir compost, un adob natural. Aquesta transformació es pot dur a terme en qualsevol casa amb jardí mitjançant un compostador, sense cap mena de mecanisme, cap motor ni cap despesa de manteniment.

La brossa diària que es genera conté un 40% de matèria orgànica, que pot ser reciclada i retornada a la terra en forma d'humus per a les plantes i els conreus.

De cada 100 kg de brossa orgànica s'obtenen 30 kg de compost.

D'aquesta manera es contribueix a la reducció de les deixalles que es porten als abocadors o a les plantes de valorització. Al mateix temps s'aconsegueix reduir el consum d'adobs químics.

01. El cicle de la vida

A la natura, la vida es comporta d'una manera cíclica. En un bosc a la tardor, per exemple, es veu que les fulles dels arbres cauen a terra i, juntament amb trossos de branques, excrements d'animals o herbes, passen a una fase de descomposició. Hi intervenen molts elements i factors en el procés: el sol, l'aigua, la calor o el fred, diferents espècies vives com larves, cucs,

cargols, fongs i multitud d'insectes. A poc a poc, es transforma tot en humus, aquesta terra de color fosc, amb una olor característica de terra bona i una textura esponjosa. L'humus, per efecte de la pluja, s'incorporarà de nou al sòl i contribuirà a la continuïtat del cicle de la vida alimentant altres espècies vegetals que, a la vegada, alimentaran les espècies animals.

02. Les deixalles orgàniques

La matèria ni es crea ni es destrueix, només es transforma

Aquest principi general de funcionament de la Terra recorda que els materials no desapareixen i que la matèria orgànica, segons com es transformi, pot ser una causa de contaminació.

Les deixalles orgàniques no s'han de veure com un residu, sinó com un recurs molt valuós.

És millor retornar a la terra, degudament transformades en humus, les restes de poda, de collites o de vegetals en general, que actualment van a parar als abocadors o als incineradors.

03. Una alternativa als adobs sintètics

L'adob que s'obté del procés de compostatge permet que es redueixi l'ús de fertilitzants químics, que no sols contaminen els aqüífers per un excés de nitrats, sinó que també són contaminants durant el procés de producció, embalatge i transport.

04. Per què un compostador

Es pot fer compost sense un compostador, com s'ha fet tota la vida als femers, però:

- En un compostador, tot el procés està molt més resguardat de les inclemències del temps (sol, pluja, vent). La brossa no es resseca ni s'humiteja massa; per tant, no cal

prestar-hi una atenció especial. A més, no s'ha de malbaratar aigua per regar-la quan estigui seca.

- Visualment no causa cap impacte al nostre jardí. Es pot instal·lar el compostador en qualsevol lloc, sense que pugui molestar els veïns.

05. Què es necessita

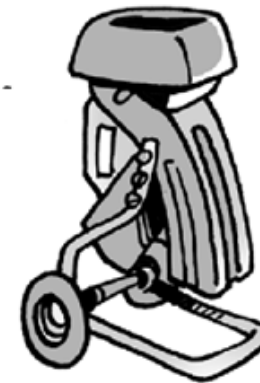
Per començar a compostar es necessita:

- Un compostador de plàstic reciclat i reciclable
- Una eina per remoure el compost, segons convingui, d'una mida en consonància amb les dimensions del compostador
- Unes tisores de podar per tallar les branques petites que s'aboquen com a material estructurant
- Una pala per extreure el compost madur

També poden ser útils:

- Un garbell per separar el compost de les restes més gruixudes
- Una biotrituradora, si quan esporguem tenim una quantitat de branques gruixudes que no es poden tallar amb tisores

06. La millor ubicació del compostador

- Sempre en contacte directe amb la terra. Per comoditat, poseu-lo en un lloc proper a la cuina.
- S'ha de procurar que no rebi gaire insolació per no haver-lo de regar. Si es posa a l'ombra, millor.

Es necessiten entre 50 cm i 1 m d'espai pels costats per poder extreure el compost madur amb comoditat.

07. Què es pot compostar

De la cuina:

- Restes de fruita i verdura
- Closques d'ou aixafades
- Iogurts i suc de fruita caducats
- Taps de suro i paper de cuina
- Oli i vinagre d'amanir
- Marro de cafè i restes d'infusions

Del Jardí:

- Flors, fulles i plantes verdes o seques
- Gespa
- Restes de poda triturades
- Cendres i serradures de fusta natural
- Restes de collita de l'hort
- Fems d'animals de granja i palla

08. Què no es pot compostar

- Peix, carn i ossos, fins que es tingui per la mà el procés de compostatge ja que poden fer mala olor
- Plantes o fruits malalts i/o grans quantitats de vegetals podrits
- Fems d'animals domèstics o d'humans, perquè poden portar gèrmens
- Cendres o serradures de fusta tractada o aglomerats, perquè porten coles i vernissos
- El resultat de passar l'escombra
- Qualsevol material que no sigui orgànic i biodegradable

09. Començar

1. Un cop s'ha decidit la millor ubicació del compostador, podem començar a omplir-lo. Els materials i les deixalles s'han d'entrar per la part superior del compostador, mentre que el compost madur s'haurà de treure, uns mesos més tard, per la part inferior.
2. Es remou la terra perquè els microorganismes entrin en contacte amb tots els materials que hi comencem a abocar.
3. Inicialment es posen fulles seques i branquetes a la base del compostador i ja hi podrem posar restes de cuina.
4. Les restes verdes i humides es barregen amb les marrons i seques. D'aquesta manera s'aconsegueix més rapidesa en el procés i més qualitat del compost.
5. Quan se sega la gespa o es trituren restes de poda, cada cabàs que es treu de la segadora o biotrituradora s'aboca al compostador i es remou amb el que hi ha dins procurant que no es formin capes de diferents materials.
6. Si després de fer la barreja s'observa que el conjunt està sec, s'hi pot afegir una mica d'aigua per humitejar-lo. Però amb molta precaució, perquè un excés d'humitat pot crear problemes d'olors per la falta d'oxigen.
7. Quan es recullen fulles seques a la tardor, cal emmagatzemar-ne unes quantes, perquè a l'estiu no n'hi ha. En canvi, hi ha moltes restes de fruita i gespa, que contenen molta humitat. Per aconseguir l'equilibri entre parts verdes i parts marrons, caldrà anar-hi aportant fulles seques i barrejar-les amb la gespa acabada de segar i els residus de la cuina.

10. La barreja de materials

Abans de començar, una regla general per obtenir bon compost: cal barrejar els materials sovint. Els microorganismes que viuen al compostador necessiten que circuli l'aire.

S'han de barrejar les restes que es dipositen. No s'han de fer capes de materials frescos i humits o capes de materials secs. S'ha de veure tot sempre ben barrejat.

Això no vol dir que s'hagi de remenar cada dia, sinó només quan es diposita al compostador una quantitat significant d'un mateix material, com per exemple la gespa tallada o una pila de fulles seques.

Si s'hi dipositen cada dia petites quantitats de matèria orgànica, n'hi ha prou de barrejar les restes del compostador un cop per setmana.

11. Possibles problemes i solucions

PROBLEMA	SIGNIFICAT	SOLUCIÓ
Fa olor d'amoníac	Hi ha massa gespa sense barrejar amb fulles seques.	Barrejar i remenar
Fa olor de podrit	El compost és massa humit i hi ha poc oxigen.	Barrejar amb matèria seca i remenar
Hi ha mosquetes de la fruita	Estan fent la seva funció; per tant, no són cap problema.	Si no es volen veure o se'n volen veure menys, s'han d'enterrar una mica les restes de cuina entre les fulles seques.
La matèria està seca i freda	Hi falta humitat.	Barrejar el que hi ha amb restes de cuina i remoure-ho.

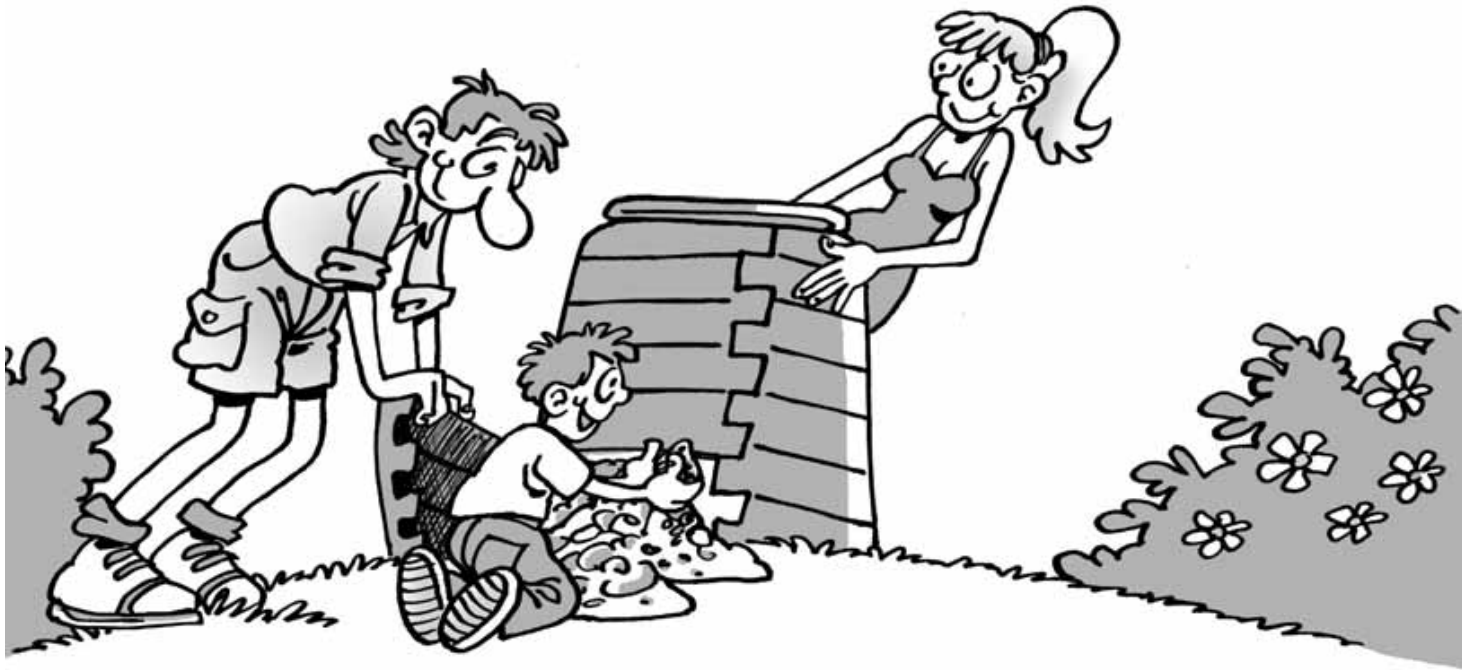
Si teniu algun altre problema i la informació de la guia o de la web (www.compostadores.com) no us pot ajudar, no oblideu que podeu fer la

consulta al telèfon 93 665 01 60, telèfon mòbil 618 60 92 15 o per correu electrònic: info@compostadores.com

12. Quan es pot saber si ja ha madurat el compost?

Per saber si el compost està madur:

- Agafeu-ne un grapat amb les mans i noteu que fa olor de bosc.
- Ha de tenir l'aspecte d'una terra de color negre o marró fosc, que taca molt poc les mans, perquè no és gaire humida.
- No s'hi ha de reconèixer res del que s'havia abocat al compostador, excepte branques, pinyes i pinyols, que separarem amb un garbell.
- Es nota que la temperatura del compost és la de l'ambient, a causa de la falta d'activitat dels microorganismes.

13. Com s'ha d'utilitzar el compost

Els horts i jardins necessiten el compost per renovar les substàncies que les plantes han absorbit durant el creixement.

Per aplicar el compost, s'ha de fer servir compost madur (entre 4 i 6 mesos) per assegurar una absorció de nutrients lenta i continuada a mesura que plougui o que es regui.

Si es vol aplicar a l'hort, es pot fer servir un compost fresc (entre 2 i 3 mesos), ja que l'alliberació de nutrients serà molt més ràpida, però curta.

Les plantes no es cremen encara que se sobrepassi la quantitat recomanada. Com que el compost no conté cap substància química, no corren cap perill.

- A l'hort. Entre 1 i 2 mesos abans de plantar-hi res i amb el compost madur, s'hi apliquen uns 4 litres de compost per metre quadrat (aprox. 4 litres és un 1kg).
- Arbres fruiters. Una vegada s'hagi fet tota la recol·lecció de la temporada, s'aplica a l'arbre uns 5 l/m² (una capa de 2 cm).
- Gespa. Quan es comença a segar amb regularitat, és a dir, a la primavera, es passa el compost madur per un garbell, per no obstaculitzar el creixement de la gespa i s'hi aplica 1 l/m², si és per a l'enceball, i 5 l/m², si és per fer un nou jardí..
- Arbres ornamentals. A la tardor, per compensar l'esforç fet a la primavera i a l'estiu, s'apliquen uns 2 cm de compost a tota la superfície que ocupa la copa.
- Plantes i Flors. A la primavera necessiten uns 2 cm de compost per mostrar-se amb tota l'esplendor de què són capaces any rere any.
- Trasplantaments. Convé afavorir les plantes a les quals hàgim canviat la ubicació, la terra, la il·luminació, etc. El compost no solament els dóna els nutrients que necessiten per desenvolupar-se correctament, sinó que també les manté sanes. En aquest casos, s'ha de barrejar 1 part de compost amb 3 de terra.

PREGUNTES FREQUENTS

El compostatge produeix males olors?

El procés de descomposició de les restes vegetals desprèn una olor característica i agradable. Recorda l'olor que fa el bosc humit. Això passa perquè els milions d'organismes que s'alimenten de les restes que es dipositen al compostador no permeten que passi més temps del necessari per transformar-les en compost.

Si no fa olor de bosc humit, consulteu l'apartat 11.

Recordeu que no s'han de fer capes de restes humides o seques. Dins del compostador ha d'estar tot barrejat.

Cal afegir-hi algun producte?

El procés és natural i autònom. Si volem reduir el temps de compostatge de 4 mesos a 2, hi podem afegir un accelerador biològic.

Les restes de cuina acceleren molt la descomposició de les restes del jardí; per tant, cal barrejar-les bé.

Quan temps es triga a recollir compost?

Depèn de la quantitat de restes vegetals, però com a norma general des que es comença el primer dia a abocar restes al compostador fins que es recull compost per primer cop passaran entre 3 i 4 mesos.

Se sap que el compost és madur perquè té color marró fosc, fa olor de terra de bosc i no s'hi reconeixen les restes de fa un parell de mesos, ja que s'han transformat durant el procés de compostatge.

El compostatge pot atreure animals molestos?

Si es barregen les restes de tant en tant (un cop per setmana), no apareixen insectes molestos, com ara un excés de mosquestes de la fruita. De tota manera, aquests organismes també ajuden a fer el compostatge i, en tot cas, la seva presència sempre està limitada a l'interior del compostador.

Si apareixen formigues, vol dir que no s'ha remenat prou. La solució és remoure-ho bé.

Els llimacs o altres organismes que es mengen les plantes, ara les deixaran de banda per anar cap al compostador. Serviran per menjar-se les restes i no les flors del jardí.

Els animals, com ara gossos, gats o ratolins, no poden entrar al compostador, ja que es tracta d'un recipient tancat dissenyat per evitar que s'hi puguin introduir.

Cal regar el compost?

No cal, si es té el compostador a l'ombra o en semiombra. Depenent del clima sec o humit, es pot humitejar, però amb moderació. Normalment n'hi ha prou amb l'aigua que contenen tots els vegetals per mantenir-hi la humitat necessària.

Quan es feia compostatge a terra o entre quatre fustes, calia utilitzar aigua per mantenir la humitat per a la vida dels organismes que realitzen el procés. Un dels avantatges dels compostadors és que, gràcies a les seves parets gruixudes, mantenen la temperatura i la humitat constants tot l'any. S'observa com, amb la calor que desprèn el procés, l'aigua es condensa a la tapa del compostador i torna a caure a dins.

Si s'hi afegeix una quantitat considerable de fulles seques, es poden humitejar una mica, però sempre és millor barrejar-les amb restes de cuina perquè n'absorbeixin la humitat.

Cal afegir-hi terra?

No s'hi ha d'afegir mai terra. El pes de la terra és un inconvenient per a la circulació correcta d'oxigen dins el compostador. El que interessa és recollir adob i no una mescla d'adob i terra.

Quan es feia compostatge de superfície, hi posaven capes de terra per evitar cridar l'atenció de rosegadors i animals domèstics cap a les restes de menjar que es dipositaven, cosa que ara no

Com i quan s'ha d'utilitzar el garbell

El garbell serveix per separar el compost més fi de les parts més gruixudes, com ara branques, pinyes, etc.

Procediments

- Es treuen del compostador les restes de la part superior que encara no s'han desfet.
- Es decideix on es posa el compost fi i les restes sense desfer.
- Cada 3 o 4 palades de compost que es tiren sobre el garbell, s'hi ha de passar la mà amb un guant per aconseguir que només el compost

més fi passi a través dels forats. Si cal, abans d'aquesta operació es pot deixar assecar el compost un dia, d'aquesta manera filtra més bé.

- Les restes que s'han separat al principi es tornen a posar dins del compostador, juntament amb les parts més gruixudes que no han passat pel garbell. Abans de tancar lo, convé mullar el compostador.
- No cal amoïnar-se pels organismes que apareixen escampats per terra, ja que ells mateixos troben el camí del compostador i continuen treballant.

Hi ha d'haver una proporció adequada del que s'aboca al compostador?

Per aconseguir un compost equilibrat i de qualitat, convé barrejar tres parts de restes humides riques en nitrogen (restes de cuina, fulles verdes, gespa acabada de tallar, plantes de l'hort o jardí, etc.) per cada part de restes seques riques en carboni (fulles seques, palla, serradures, branques triturades, pinyes, etc.).

El compost que s'obté, és apte per a tota mena de plantes?

Com que és un producte totalment natural, es pot aplicar a qualsevol planta, ja sigui d'interior, com d'exterior, de jardí, hort, fruiters, testos, jardineres, parterres, gespa, etc. És un producte universal i ben segur que la planta a la qual s'aplica ho agrairà. La proporció es pot consultar a l'apartat 13.

Edició

Entitat Metropolitana de Medi Ambient

Contingut

Compostadores.sl

Il·lustracions

MR. Bié – Compostadores.sl

Impressió

EL TINTER, SAL

(empresa certificada ISO 14001 i EMAS)

Dipòsit legal

B-51.715-2004

Primera edició

Novembre 2004

Imprès en paper reciclat

Esperem que la guia us sigui útil i que ho passeu molt bé fent-vos el vostre compost.

El medi ambient també us ho agrairà.

El futur és a les nostres mans

Més informació:

Compostadores.com

Av. La Pineda 40 - 08860 Castelldefels

Tel.: 93 665 01 60 Tel. Mòbil 618 60 92 15

Correu electrònic: info@compostadores.com

<http://www.compostadores.com>

 compostadores.com